

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 195g/2021

privind excepția de neconstituționalitate a articolului 66 alin. (1) lit. a)
din Legea nr. 139 din 2 iulie 2010 privind drepturile de autor și
drepturile conexe
(încălcarea drepturilor de autor prin intermediul rețelelor de calculatoare)

CHIȘINĂU
11 noiembrie 2021

Curtea Constituțională, judecând în componența:

dnei Domnica MANOLE, *Președinte*,
dlui Nicolae ROȘCA,
dnei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dnei Ana Florean, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată pe 23 august 2021,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând pe 11 noiembrie 2021, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 66 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 139 din 2 iulie 2010 privind drepturile de autor și drepturile conexe, ridicată de dna avocat Iulia Furtună și dl avocat Vladimir Palamarcu în interesele companiei LinkedIn Corporation, parte în dosarul nr. 2-15715/2019, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Centru.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de către dna judecător Natalia Lupașcu de la Judecătoria Chișinău, sediul Centru, în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Pe 19 august 2019, Eugeniu Turuta, Martin Christian Turuta și Radu Turuta au înaintat o acțiune în justiție împotriva companiei LinkedIn Corporation, prin care au solicitat, *inter alia*, constatarea încălcării drepturilor patrimoniale de autor și încasarea venitului ratat.

4. În cadrul procesului, pe 28 iulie 2021, avocații dna Iulia Furtună și dl Vladimir Palamarcu au ridicat, în interesele companiei LinkedIn Corporation, excepția de neconstituționalitate a articolului 66 alin. (1) lit. a) din Legea privind drepturile de autor și drepturile conexe.

5. Pe 6 august 2021, Judecătoria Chișinău, sediul Centru, a emis o încheiere prin care a admis cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate și a sesizat, în acest sens, Curtea Constituțională, în vederea examinării acesteia.

B. Legislația pertinentă

6. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 1
Statul Republica Moldova

„[...]”

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sânt garantate.”

Articolul 9
Principiile fundamentale privind proprietatea

„(1) Proprietatea este publică și privată. Ea se constituie din bunuri materiale și intelectuale.

(2) Proprietatea nu poate fi folosită în detrimentul drepturilor, libertăților și demnității omului.

(3) Piața, libera inițiativă economică, concurența loială sânt factorii de bază ai economiei.”

Articolul 21
Prezumția nevinovăției

„Orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată până când vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale.”

Articolul 23
Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„[...]”

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 46
Dreptul la proprietate privată și protecția acesteia

„(1) Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului, sunt garantate.

[...]”

7. Prevederile relevante ale Legii nr. 139 din 2 iulie 2010 privind dreptul de autor și drepturile conexe sunt următoarele:

Articolul 66
Încălcarea drepturilor de autor și a drepturilor conexe
prin intermediul rețelelor de calculatoare

„(1) Persoana fizică sau juridică care acordă servicii de hosting și/sau transmisii de date (internet/intranet), inclusiv internet-provider, se consideră **complice** atunci când **contribuie nemijlocit** la încălcarea dreptului de autor și/sau a drepturilor conexe și poartă răspundere pentru încălcarea acestor drepturi în următoarele cazuri:

a) dacă, având posibilitate tehnică să blocheze, să restricționeze accesul și/sau să șteargă în timp oportun obiectele ce sânt publicate și/sau utilizate cu încălcarea dreptului de autor și/sau a drepturilor conexe și fiind înștiințată de titularul de

drepturi respective sau de reprezentanții săi (cu indicarea obiectului concret) despre încălcarea în cauză, nu a executat cerințele titularului dreptului de autor și/sau al drepturilor conexe privind blocarea, restricționarea accesului și/sau ștergerea obiectelor indicate;

b) dacă, fiind informată despre activitatea ilegală din domeniul dreptului de autor și/sau al drepturilor conexe, favorizează, finanțează și contribuie la acțiunile ilegale ale altei persoane;

c) dacă publică informație eronată, modifică sau șterge informația privind titularul dreptului de autor și/sau al drepturilor conexe, inclusiv distribuie exemplare de opere și/sau de obiecte ale drepturilor conexe despre care această informație a fost modificată sau ștersă;

d) dacă pune intenționat la dispoziția terțelor persoane orice informație (linkuri, adrese web) care creează posibilitatea de a avea acces ilegal la obiectele dreptului de autor și/sau ale drepturilor conexe.

(2) Persoana fizică sau juridică care acordă servicii de hosting și/sau transmisii de date (internet/intranet), inclusiv internet-provider, nu poartă răspundere pentru acțiunile ilegale ale altor persoane care se folosesc de serviciile sale pentru a încălca dreptul de autor și/sau drepturile conexe dacă nu dispunea de informația despre acțiunile acestor persoane ori dacă nu are posibilitatea să restricționeze accesul sau să șteargă obiectele publicate sau folosite cu încălcarea dreptului de autor și/sau a drepturilor conexe.”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorilor excepției de neconstituționalitate

8. În argumentarea excepției de neconstituționalitate, autorii ei susțin că din interpretarea prevederilor contestate rezultă că persoana care acordă servicii de hosting răspunde retroactiv pentru faptele altor persoane. De asemenea, autorii excepției pretind că prin utilizarea termenului „complice” legislatorul prezumă vinovate persoanele fizice sau juridice care sunt acționate în judecată pentru încălcarea drepturilor de autor prin prestarea de către acestea a serviciilor de hosting și/sau de transmitere de date, fără ca vinovăția lor să fie demonstrată în cadrul unui proces judiciar public, așa cum stabilește articolul 21 din Constituție.

9. Mai mult, autorii sesizării susțin că prevederile contestate nu sunt clare în ceea ce privește momentul în care intervine răspunderea persoanei, respectiv perioada pentru care aceasta trebuie să achite despăgubiri, fapt care aduce atingere dreptului de proprietate.

10. În opinia autorilor excepției de neconstituționalitate, prevederea contestată este contrară articolelor 1 alin. (3), 9, 21, 23 alin. (2) și 46 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

11. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

12. Curtea notează că excepția de neconstituționalitate, care a fost ridicată de către reprezentanții părții în proces (a se vedea § 1 *supra*), este formulată de subiectul căruia i s-a conferit acest drept, în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

13. Curtea reține că obiectul excepției îl constituie prevederile articolului 66 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 139 din 2 iulie 2010 privind dreptul de autor și drepturile conexe. Dispozițiile criticate reglementează răspunderea persoanelor fizice sau juridice pentru încălcarea drepturilor de autor și a drepturilor conexe prin intermediul rețelelor de calculatoare.

14. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor Parlamentului ține de competența Curții Constituționale. Curtea constată că prevederile contestate nu au făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate din perspectiva criticilor prezentei sesizări. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză care are ca obiect examinarea unei acțiuni civile cu privire la constatarea încălcării drepturilor de autor, încasarea venitului ratat și a despăgubirilor aferente (a se vedea §§ 3-5 *supra*). Curtea admite că instanța de judecată va aplica prevederile criticate la examinarea cauzei în care a fost ridicată prezenta excepție de neconstituționalitate.

15. Curtea reține că o altă condiție obligatorie pentru ca excepția de neconstituționalitate să poată fi examinată în fond este incidența unui drept din Constituție în cauza concretă pendinte în fața instanțelor de drept comun (DCC nr. 8 din 24 ianuarie 2020, § 27). Astfel, Curtea trebuie să verifice, prin prisma argumentelor autorului sesizării, dacă prevederile contestate reprezintă o ingerință într-un drept fundamental (DCC nr. 17 din 9 februarie 2021, § 16).

16. Autorii sesizării susțin că dispozițiile contestate nu corespund condițiilor de calitate a legii garantate de articolul 23 alin. (2) [*dreptul fiecăruia om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle*] și că se mai încalcă articolele 1 alin. (3) [*statul de drept*], 9 [*principiile fundamentale privind proprietatea*], 21 [*prezumția nevinovăției*] și 46 [*dreptul la proprietate privată și protecția acesteia*] din Constituție.

17. Cu privire la pretinsa încălcare a articolelor 1 alin. (3) și 23 din Constituție, Curtea precizează că acestea nu au o aplicabilitate de sine stătătoare. Pentru a fi aplicabile, autorul sesizării trebuie să demonstreze existența unor ingerințe în drepturile fundamentale (a se vedea HCC nr. 15 din 28 aprilie 2021, § 20; HCC nr. 22 din 29 iulie 2021, § 24).

18. În continuare, Curtea va analiza dacă prevederile articolului 66 alin. (1) lit. a) din Legea privind dreptul de autor și drepturile conexe implică vreo ingerință în dreptul de proprietate garantat de articolele 9 și 46 și, respectiv, articolul 21 din Constituție care garantează prezumția nevinovăției.

19. Cu privire la incidența articolelor 9 și 46 din Constituție, Curtea observă că norma contestată prevede că la cererea titularilor de drepturi sau reprezentanților acestora persoana care acordă servicii de hosting și/sau transmisii de date (internet/intranet), inclusiv internet-provider, trebuie, în timp oportun, să restricționeze accesul și/sau să șteargă obiectele ce sunt

publicate și/sau utilizate cu încălcarea dreptului de autor și/sau a drepturilor conexe. În cazul neexecutării cerințelor titularilor drepturilor în timp oportun, împotriva persoanei care acordă servicii de hosting și/sau transmisii de date (internet/intranet), inclusiv internet-provider, pot fi inițiate acțiuni în instanța de judecată [a se vedea articolul 55 din Legea privind dreptul de autor și drepturile conexe].

20. Curtea reține că autorii sesizării afirmă că termenul „complice” din norma contestată ar aparține legislației penale și ar fi impropriu împrumutată de legislația civilă. Autorii pretind că normele contestate ar fi imprevizibile și ar permite retroactiv tragerea la răspundere a persoanei care acordă servicii de hosting, de transmisii de date (internet/intranet), internet-provider și ar crea premise pentru lipsirea acestora de bunuri, *i.e.* impunerea la plata de despăgubiri în favoarea titularilor drepturilor de autor. De asemenea, autorii susțin incoerența normei contestate cu dispozițiile Codului civil referitoare la răspunderea delictuală, care permite o interpretare potrivit căreia persoana care acordă serviciile menționate *supra* ar putea fi trasă la răspundere civilă fără vinovăție.

21. Curtea notează că criticile autorilor referitoare la caracterul retroactiv al răspunderii persoanei pentru încălcarea drepturilor de autor nu rezultă din prevederile contestate, deoarece **răspunderea ar putea surveni doar după ce persoana** care acordă servicii de hosting, de transmisii de date (internet/intranet), internet-provider **a fost înștiințată** despre încălcarea drepturilor de autor **și, în timp oportun, nu a executat** cerințele titularului de drepturi. Dimpotrivă, Curtea observă că legea prevede expres că persoana care acordă servicii de hosting, de transmisii de date (internet/intranet), internet-provider **nu poartă răspundere pentru acțiunile ilegale ale altor persoane** care se folosesc de serviciile sale pentru a încălca dreptul de autor dacă nu dispunea de o asemenea informație sau dacă nu a avut posibilitatea să restricționeze accesul sau să șteargă obiectele publicate sau folosite cu încălcarea dreptului de autor [articolul 66 alin. (2) din Legea privind dreptul de autor și drepturile conexe].

22. Curtea concluzionează că problema abordată de către autorii sesizării își are sursa în **interpretarea legii**, nu în neclaritatea acesteia. Sub aparența unor critici referitoare la neclaritatea prevederilor contestate, Curtea observă că autorii sesizării își exprimă de fapt dezacordul cu modul în care ar putea fi interpretate și aplicate prevederile contestate în cauza respectivă. Curtea constată că există repere obiective care ajută destinatarul și interpretul legii să prevadă sensul exact al prevederilor contestate (a se vedea, *mutatis mutandis*, DCC nr. 15 din 11 februarie 2019, § 30; DCC nr. 71 din 27 mai 2021, § 29).

23. În acest sens, Curtea reiterează că aspectele legate de interpretarea și aplicarea legii nu țin de competența Curții Constituționale. Această competență le revine, prin definiție, instanțelor de judecată (a se vedea DCC nr. 89 din 15 iunie 2021, § 27).

24. De asemenea, Curtea subliniază că principiul preeminenței dreptului reclamă ca instanțele de judecată să interpreteze și să aplice legea ca făcând

parte dintr-un sistem juridic coerent, nu în mod izolat și prin ignorarea altor norme relevante (a se vedea DCC nr. 94 din 15 iunie 2021, § 27).

25. În lipsa unor argumente pertinente ale autorilor sesizării, Curtea constată că normele contestate nu constituie o ingerință în dreptul de proprietate garantat de articolele 9 și 46 din Constituție.

26. Cu privire la incidența articolului 21 din Constituție, Curtea observă că utilizarea termenului „complice” în norma contestată are o semnificație autonomă și nu poate fi calificat *stricto sensu* drept o acuzație în materie penală (a se vedea, *mutatis mutandis*, DCC nr. 11 din 26 ianuarie 2021, §§ 33-34). Folosirea acestui termen în prevederile contestate reprezintă un sens special, care particularizează fapta reprobabilă în materia dreptului de autor și drepturilor conexe. Noțiunea „complice” din Legea privind drepturile de autor și drepturile conexe nu reprezintă o acuzație.

27. Prin urmare, Curtea reiterează că vinovăția persoanei care acordă servicii de hosting, de transmisii de date (internet/intranet), inclusiv internet-provider, pentru încălcarea dreptului de autor, precum și stabilirea perioadei pentru care poartă răspundere urmează a fi apreciate de instanța de judecată competentă (a se vedea articolul 55 din Lege).

28. Așadar, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate nu întrunește condițiile de admisibilitate și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 66 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 139 din 2 iulie 2010 privind drepturile de autor și drepturile conexe, ridicată de dna avocat Iulia Furtună și dl avocat Vladimir Palamarcu în interesele companiei LinkedIn Corporation, parte în dosarul nr. 2-15715/2019, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Centru.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

Chișinău, 11 noiembrie 2021

DCC nr. 172

Dosarul nr. 195g/2021